

*****

Egy tudós testvérpárról

...merthogy ilyenek manapság is vannak...

Murádin Jenőről, az erdélyi képzőművészet napszámósáról, magyar állami kitüntetése ürügyén

Március 15-e alkalmából az anyaország *Németh Lajos-díjjal* tüntette ki *Murádin Jenő* kolozsvári művészettörténészt, az Ion Andreescu Képzőművészeti Akadémia előadótanárát. A díjat a budapesti Iparművészeti Múzeumban rendezett ünnepségen *Rockenbauer Zoltán*, a nemzeti kulturális örökség minisztere adta át, aki ez alkalommal azt hangsúlyozta, hogy amikor a magyar művészetről beszélünk, egyre inkább és egyre fontosabb, hogy az egész nemzet művészetében gondolkodjunk.

Az "egész nemzet művészetében" azonban nem könnyű gondolkodni, hiszen a múlt századi határtologatások következtében az anyaországtól elszakított nemzetrészek művészete egészen sajátos módon, más-más hatások alatt és körülmények között alakult olyanná, amilyen.

Hogy az egyes területek művészete milyenné alakult? Ezt hosszú évtizedeken át még a szakberkekben sem tudták pontosan. Ha például Erdélyben művészgenerációk sora úgy nőtt fel, hogy a magyarországi művészeti vérkeringésből szinte teljes mértékben kimaradt, az anyaország tudomására viszont édes-kevés jutott az itteni művészek által elért eredményekről.

Ezért merem megkockáztatni azt a kijelentést, hogy ha nem lett volna néhány olyan megszállott művészettörténészünk, amilyen Murádin Jenő is, akkor az anyaország ma a művészet terén nemzetben gondolkodni egyszerűen képtelen lenne. Hiszen nem állnának rendelkezésére azok a forrásértékű munkák, amelyeket éppen ez a gárda tett le a nemzet asztalára, elvesztődtek volna azok a pótolhatatlan adatok, amelyeket ezek a művészettörténészek jegyeztek fel a jobb időkre várva.

Murádin pedig a megszállottak között is élenjáró. Afféle napszámosa ő a magyar és főképp az erdélyi magyar művészetnek, aki évtizedeken keresztül, hatalmas munkaerővel sokasított céduláin, cikkeiben, tanulmányaiban és könyveiben összegyűjtötte és (egyelőre részben) velünk is megismertette a tájainkon élő festők, grafikusok, szobrászok munkásságát.

Részletekig menően tisztázta a nagybányai festőtelep és - iskola történetét, az ott tanuló és alkotó művészek életútját, igazi kutatóra jellemző lankadatlansággal összegyűjtött valamennyi fennmaradt emlékfoszlányt. Ilyen szilánkokból rakosgatta össze a nagybányai mesterek és kismesterek életrajzát, s megszámlálhatatlan tanulmányban mutatta be sorsukat, munkásságukat.

Murádin Jenő és a nagymértékben segítségével-munkájával Miskolcon megjelent *Nagybánya Könyvek* tíz kötete után kevés újat mondhat bárki az erdélyi Barbizonról.

S ha már a segítséget említettem, azt is el kell mondanom, hogy Murádinnál segítőkészebb és önzetlenebb kutatóval ritkán találkoztam. A tudósnak az a fajtája ő, aki mindenkinek, mindenkor rendelkezésére áll hosszú évtizedek keserves kutatómunkájával összegyűjtött teljes dokumentációjával és tapasztalatával.

Klein Józsefről, a Ferenczy művész-családról, a Barabás Miklós céhről, Gy. Szabó Béláról, Nagy Istvánról, Maticska Jenőről, Gruzda Jánosról, Nagy Oszkáról, Kovács Zoltánról, Dömötör Gizelláról és Mund Hugóról írott monográfiái, számtalan művészünkéről megjelent pályaképei és tanulmányai mércét állítanak a hazai művészettörténészek és kutatók számára: a tudományosság, az alaposság, a megfontoltság és a higgadt értékelés mércéjét.

Tudatosítják annak a munkának a fontosságát, amelyet Murádin Jenő végzett és továbbra is végez, s amelynek eredményeképpen az erdélyi magyar művészetet teljes mértékben,

alkotókkal és művészeti iskolákkal együtt, feltérképezte és leírta. Annak érdekében, hogy amikor az "egész nemzet művészetéről beszélünk", azt a megtörténtek és a tények ismeretében tehesük meg.

Murádin Jenő munkásságával kapcsolatban ezek a gondolatok már rég megfogalmazódtak bennem, a kitüntetés csupán ürügy volt arra, hogy ezeket fennhangon is elmondhassam.

Végül csak ennyit tennék hozzá: a Murádinak teljes joggal járó elismerésnek csupán kis részét törleszti most az anyaország magas kitüntetése, a Németh Lajos-díj.

Mindenképpen gratulálunk hozzá, egészséget és további jó munkaerőt kívánunk neki!

Tibori Szabó Zoltán

(Utónyomás a SZABADSÁG 2001. március 17-i számából)

*****

Murádin László kapta meg elsőként A Nyelvörzés Díját.

Vannak emberek, akiknek élete valamely intézmény életével kapcsolódik össze, mások maguk tekinthetők intézménynek. *Murádin László* kivétel is, példa is: az ő élete a munkájával, a foglalkozásával, a hivatásával kapcsolódott össze. Irigylésre méltó elsősorban munkájának tárgya miatt, ez ugyanis maga az anyanyelve, a magyar nyelv, az erdélyi magyar nyelv.

Főállásban ugyan, de mindig megalázóan szerény fizetésért, több mint négy évtizede az Akadémia Nyelvtudományi Intézetének főkutatója Kolozsváron. De több más intézménynek van oka és joga, hogy köszöntse az ünnepeket: az egyetemi tanszék, amelynek közvetlen munkatársa is volt fiatal korában, és meg is maradt körünkben nem a céhbéli szolidaritás, hanem a családi és baráti kötődés miatt, és mert mindannyiunk szerkesztője és korrektora is a *Nyelv- és Irodalomtudományi Közleményekben*; több szerkesztőségnek, állandó nyelvművelő rovatával mégis leginkább a mindenkor kolozsvári napilapénak, most a *Szabadság*énak, amelynek bizonyára legkitartóbb és legmegbízhatóbb külső munkatársa; az *Erdélyi Múzeum-Egyesület*nek; lexikon-szerkesztőségeknek és könyvkiadóknak. És az *Anyanyelvápolók Erdélyi Szövetségének*, a másik családnak.

Ha pedig a helyeket nézem, az erdélyi településeket: akkor nemcsak Harasztosnak volna oka ünnepelni Murádin Lászlót, mivel ott született; és nem is csak Kolozsvárnak, ahol él; és nem csupán iskolái színhelyének: Gyulafehérvárnak, Marosvásárhelynek; és nem csak Csíkszépvíznek, felesége falujának, ahol nyaranta otthon van, most mint egyetlen örmény származású lakosa a hajdani örmény fészeknek.

De otthon van abban a száznál is jóval több erdélyi és moldvai magyar faluban is, ahol nagy munkájának, *A romániai magyar nyelvjárások atlaszának* anyagát gyűjtötte. A magyar dialektológusok közül vitathatatlanul ő végezte a méreteiben legnagyobb és minőségében leghitelesebb adatgyűjtést, ő szerkesztette és szerkeszti a legnagyobb magyar nyelvi régió nyelvatlaszát: több mint háromezer térképlap, 11 kötet, ebből öt már megjelent a Magyar Nyelvtudományi Társaság kiadásában. Kevesebbet beszélünk erről a kitűnő munkáról, noha értéke és nagysága méltó párjává teszi az *Erdélyi magyar szótörténeti tárnak*. És ez nem a múlt, vagy még nem a múlt, hanem az erdélyi jelen élő nyelvi gazdagsága.

Sorolhatnám hosszasan fontos, főként nyelvjárási tanulmányainak változatos témáit, valamint nyelvművelő köteteit. Ritkán volt és van alkalma arra, hogy tanárként is tanítson, de olvasóközönsége nagy, mindannyiunkénál nagyobb, így hatása is bizonyára a legszélesebb körű. Tudom róla, hogy soha nem vonzotta, különösképpen nem is érdekelte a hivatalos elismerés, a cím és a rang, amely sokakat csábít és rabul ejt, sem a politika. Fontosabbnak tartotta és tartja a baráti gesztusokat, a mindennapi élet nyugalmát és apró örömeit, elégtételeit. Az elismerés mégsem hiányzott, a szakmabeliek elismerése és barátsága, a nyelvjáráskutatók *Csúry Bálint* - emlékérmé. És a barátok, kollégák és kolléganők mindig